CỎ

V.N.

Có một thứ trên đời này rất lạ: càng nhỏ bé, càng dễ bị người ta xem thường; càng âm thầm, càng ít được nhắc tới; vậy mà thiếu nó, cảnh vật chung quanh bỗng trở nên trống trải đến lạ lùng.

Đó là cỏ.

Tôi có một khoảnh sân cỏ bé bé trước nhà. Gọi là "sân cỏ" nghe có vẻ hơi sang, chứ thật ra chẳng có gì đáng gọi là sân. Nó chỉ là một khoảng đất nho nhỏ nằm giữa lối đi, hàng rào và mấy bụi cây. Cỏ mọc tự nhiên, chỗ dày chỗ thưa, chỗ xanh mướt, chỗ vàng úa. Có hôm nhìn nó rất đẹp; có hôm nhìn lại thấy nó chẳng đẹp chút nào. Nhưng kỳ lạ thay, ngày nào tôi cũng nhìn.

Có lẽ vì cỏ là thứ cây duy nhất mà người ta chẳng cần phải chăm chút nhiều mà nó vẫn sống.

Trong tiếng Việt, "cỏ" là một tiếng rất ngắn. Hai chữ "hoa hồng" nghe đã thấy quý phái; "cây mai", "cây lan", "cây đào" đều có chút gì đó trang trọng. Còn "cỏ" thì không. Chỉ một tiếng cỏ, nghe nhẹ tênh, thấp lè tè sát mặt đất.

Tên khoa học của họ Cỏ là *Poaceae*, một họ thực vật cực kỳ lớn. Trong đó có lúa, lúa mì, bắp, mía, tre, lau, sậy và vô số những loài cỏ mà con người chẳng buồn đặt tên. Nghĩ cũng vui: một họ thực vật bị gọi chung bằng cái tên rất khiêm nhường là "cỏ" lại nuôi sống cả nhân loại.

Hạt lúa là cơm. Hạt lúa mì là bánh mì. Bắp là bắp. Mía cho đường. Tre cho bao nhiêu vật dụng. Những đồng cỏ

nuôi bò, ngựa, dê, cừu. Và những thứ cỏ bé tí trước nhà tôi thì chẳng nuôi ai cả.

Nó chỉ… ở đó.

Có lẽ chính cái "chỉ ở đó" ấy mới đáng nói.

Tôi thường bước ra trước nhà vào buổi sáng. Nếu trời vừa có mưa, cỏ xanh hơn một chút. Những giọt nước còn nằm trên đầu lá, sáng lên dưới nắng. Có những giọt nhỏ đến mức phải cúi xuống mới thấy. Tôi cúi xuống, và tự nhiên thấy mình đang nhìn một thế giới khác.

Ở đó không có chuyện làm ăn, không có tin tức, không có điện thoại, không có những cuộc tranh luận dài dòng của con người. Chỉ có một đám cỏ chen chúc nhau mà sống.

Cỏ không có vẻ đẹp của hoa.

Hoa cần được nhìn thấy. Cỏ thì không.

Hoa nở để người ta ngắm. Cỏ mọc để… mọc.

Hoa có mùa. Cỏ nhiều khi chẳng cần mùa. Bị cắt thì mọc lại. Bị giẫm thì đứng dậy. Bị nắng đốt thì vàng đi, nhưng hễ có nước lại xanh. Có khi tưởng đã chết, vài tuần sau nhìn lại, nó đã mọc lên từ một chỗ nào đó.

Cỏ quả thật rất "lì". Mà cái lì của cỏ lại là một thứ đáng kính.

Con người chúng ta thường thích những gì nổi bật. Một cái cây phải cao. Một bông hoa phải đẹp. Một khu vườn phải được cắt tỉa ngay ngắn. Cỏ mà mọc sai chỗ thì gọi là "cỏ dại".

Hai chữ "cỏ dại" nghe thật oan.

Tại sao nó lại là "dại"?

Nó đâu có làm gì sai. Nó chỉ mọc ở nơi nó có thể mọc.

Con người trồng cỏ trong sân thì gọi là "thảm cỏ". Cỏ mọc bên cạnh sân thì gọi là "cỏ dại". Cùng một thứ cây, chỉ khác nhau ở chỗ con người có muốn nó ở đó hay không.

Nghĩ kỹ, cỏ có lẽ là một trong những sinh vật bị con người phán xét bất công nhất.

Tôi từng thấy người ta chăm một bãi cỏ rất công phu. Cắt cho thật đều, tưới nước đúng giờ, bón phân, diệt cỏ dại, sửa từng chỗ trống. Bãi cỏ xanh mướt, đẹp như một tấm thảm.

Nhưng cái sân cỏ bé bé trước nhà tôi thì không được như thế.

Nó sống theo cách riêng của nó.

Có những ngày cỏ cao lên một chút. Tôi nhìn thấy và nghĩ: "Đến lúc phải cắt rồi." Rồi vài hôm bận bịu, quên mất. Lại ngâm nga mấy câu thơ của Thế Lữ:

> *…Ghét những cảnh không đời nào thay đổi,*
> *Những cảnh sửa sang, tầm thường, giả dối:*
> *Hoa chăm, cỏ xén, lối phẳng, cây trồng;*
> *Giải nước đen giả suối, chẳng thông giòng*
> *Len dưới nách những mô gò thấp kém;*
> *Dăm vừng lá hiền lành, không bí hiểm,*
> *Cũng học đòi bắt chước vẻ hoang vu*
> *Của chốn ngàn năm cao cả, âm u…*

Cỏ vẫn mọc.

Đến khi nhớ ra, nhìn lại, nó đã cao thêm một chút nữa. Đến khi bị phàn nàn: "Anh để cỏ mọc cao như nhà hoang"

Tôi cầm máy cắt cỏ đi tới, lòng hơi có cảm giác như mình sắp làm một chuyện gì không được nhân đạo cho lắm.

Nhưng rồi máy nổ.

Rè… rè… rè…

Những ngọn cỏ lần lượt ngã xuống.

Cái sân lập tức trở nên gọn gàng. Và cũng lập tức trở nên… buồn hơn một chút.

Tôi không biết tại sao.

Có lẽ vì khi cỏ cao lên, sân có vẻ sống động. Khi cắt sạch, nó giống một căn phòng vừa được dọn quá kỹ: sạch sẽ, nhưng thiếu hơi người.

Cỏ có một triết lý rất đơn giản: cứ mọc.

Không cần biết hôm qua người ta có cắt mình hay không. Không cần biết ngày mai có ai bước lên mình. Không cần biết mình có được khen đẹp hay không.

Cứ mọc.

Có khi tôi nghĩ, nếu con người sống được như cỏ thì có lẽ bớt khổ biết bao nhiêu.

Chúng ta thường mất rất nhiều thời gian để chứng minh mình là ai. Muốn được người khác công nhận,

muốn được nhớ đến, muốn có tên tuổi, muốn để lại một cái gì đó.

Cỏ thì không.

Không ai biết tên từng bụi cỏ trước nhà tôi. Chính tôi cũng không biết.

Nó không có tiểu sử. Không có chức tước. Không có bằng cấp. Không có danh thiếp. Không ai chụp hình nó để đăng lên Facebook.

Vậy mà nó vẫn xanh.

Một sáng nọ, tôi đứng bên cửa nhìn khoảng sân nhỏ. Một con chim sẻ nhảy xuống giữa đám cỏ, nghiêng đầu tìm kiếm thứ gì đó. Một con bướm bay ngang. Gió thổi nhẹ, cả đám cỏ lay động cùng nhau.

Tôi bỗng nhận ra: cỏ không hề cô độc.

Nó là một phần của cả một thế giới.

Cái sân bé bé trước nhà tôi, nhìn qua tưởng chẳng có gì, thực ra có đủ chuyện xảy ra. Kiến bò dưới đất. Nhện giăng tơ. Chim kiếm ăn. Bướm ghé qua. Những hạt giống nhỏ li ti theo gió rơi xuống. Mưa đến. Nắng đến. Đêm xuống. Sương đọng.

Tất cả đều diễn ra trên một khoảng sân mà con người có thể đi ngang qua mà chẳng buồn nhìn.

Cỏ vì thế làm tôi nghĩ đến những điều nhỏ bé trong đời.

Có những người cũng giống như cỏ.

Không nổi tiếng, không được nhắc tên, không có tượng

đồng hay tên đường. Họ chỉ lặng lẽ sống, làm công việc của mình, nuôi gia đình, giúp đỡ người khác, rồi một ngày lặng lẽ ra đi. Nhưng nếu thiếu họ, cuộc đời này sẽ trống đi rất nhiều.

Cũng như nếu thiếu cỏ, mặt đất sẽ khác hẳn.

Có lẽ thiên nhiên không chia thế giới thành "quan trọng" và "không quan trọng" như con người vẫn làm. Một bông hoa đẹp hay một cọng cỏ nhỏ, mỗi thứ đều có chỗ của nó.

Chỉ có con người là thích xếp hạng.

Cỏ chẳng bao giờ tranh chỗ với hoa.

Hoa cứ nở trên cành.

Cỏ cứ mọc dưới đất.

Một thứ hướng lên trời, một thứ nằm sát mặt đất.

Vậy mà cả hai cùng làm cho khu vườn thành một khu vườn.

Tôi nhìn khoảng sân cỏ bé bé trước nhà mình và chợt thấy nó giống một trang giấy xanh. Mỗi ngày thiên nhiên viết lên đó một câu chuyện rất ngắn. Mưa viết một dòng. Nắng viết một dòng. Gió viết một dòng. Người đi qua để lại một dấu chân. Con chó chạy ngang để lại vài cọng cỏ nghiêng ngả.

Rồi đêm đến, mọi thứ trở lại im lặng.

Sáng hôm sau, cỏ lại mọc.

Có lẽ đó là điều tôi thích nhất ở cỏ.

Nó không hứa hẹn điều gì.

Nó không nói rằng ngày mai sẽ tốt đẹp hơn.

Nó chỉ âm thầm làm đúng một việc: sống.

Và có khi, đó đã là một triết lý đủ lớn.

Từ ngày có cái sân cỏ bé bé trước nhà, tôi để ý đến cỏ nhiều hơn. Trước đây, tôi thường xem cỏ như một thứ phải cắt. Bây giờ, trước khi cắt, đôi khi tôi đứng nhìn nó một lúc.

Những ngọn cỏ nhỏ rung rinh dưới gió.

Có ngọn thẳng, có ngọn cong.

Có ngọn xanh, có ngọn đã vàng.

Có ngọn bị giẫm nát mà vẫn cố ngóc đầu lên.

Tôi nghĩ, đời người cũng vậy. Chẳng ai lúc nào cũng xanh.

Có những mùa ta xanh mướt. Có những mùa ta vàng úa. Có những lúc tưởng như đã nằm xuống rồi, nhưng chỉ cần một trận mưa, một chút nắng, một bàn tay chìa ra, ta lại có thể mọc lên.

Cỏ dạy tôi một điều rất đơn giản: *đừng vội nghĩ một thứ gì đó đã chết chỉ vì hôm nay nó không còn xanh***.**

Có thể nó chỉ đang chờ mưa.

Và thế là tôi thương cỏ.

Thương cái thứ nhỏ bé mà ngày nào tôi cũng bước qua. Thương cái đám "cỏ dại" chẳng ai mời mà cứ tự nhiên

đến. Thương cái sân cỏ bé bé trước nhà tôi, nơi chẳng có gì đặc biệt nhưng lại giữ giùm tôi biết bao buổi sáng bình thường.

Có những thứ trong đời chỉ khi nhìn thật lâu ta mới nhận ra vẻ đẹp của nó.

Cỏ là một thứ như vậy.

Nó thấp nên chẳng ai ngước nhìn. Nó nhỏ nên chẳng ai cúi xuống.

Nhưng nếu chịu khó cúi xuống một chút, ta sẽ thấy một thế giới đang sống.

Và biết đâu, trong cái thế giới xanh xanh bé nhỏ ấy, cỏ đang mỉm cười mà bảo con người chúng ta:

“Các ông bà cứ việc bận rộn, cứ việc hơn thua, cứ việc lo nghĩ chuyện ngày mai.

Còn tôi thì sao? Tôi chỉ là cỏ. Tôi cứ mọc.”

Thế thôi.

Mà cũng đủ rồi.

Tặng những người yêu cỏ...

一地青青草，　　Nhất địa thanh thanh thảo,
春風自在生。　　Xuân phong tự tại sinh.
不爭花色艷，　　Bất tranh hoa sắc diễm,
惟與雨相親。　　Duy dữ vũ tương thân.
野火燒難盡，　　Dã hỏa thiêu nan tận,
春風吹復新。　　Xuân phong xuy phục tân.
莫嗤身卑下，　　Mạc si thân ti hạ,
長存天地春。　　Trường tồn thiên địa xuân.

Một vùng cỏ biếc xanh,
Gió xuân mặc sức sinh.
Chẳng tranh màu hoa thắm,
Chỉ thân với mưa lành.
Lửa đồng thiêu chẳng tận,
Gió xuân thổi lại xanh.
Chớ chê thân thấp kém,
Vẫn giữ đất trời xuân.

Cỏ xanh một mảnh sân nhà
Gió lay ngọn nhỏ, la đà sớm mai.
Chẳng hương, chẳng sắc khoe tài,
Âm thầm góp một màu dài tháng năm.

Mưa về cỏ lại xanh mầm,
Nắng hong cỏ vẫn âm thầm chịu thôi.
Dẫu chân ai dẫm qua rồi,
Mai sau ngọn cỏ lại trồi chẳng đang.

Cỏ không tranh chốn cao sang,
Chỉ quen nằm sát bên hàng đất quê.
Hoa kia rực rỡ lời thề,
Cỏ xanh một mối đi về lặng tanh.

Mai này tóc chẳng còn xanh,
Nhìn sân cỏ, thấy lòng mình nhẹ tênh.
Đời người bao thuở lênh đênh,
Xin như ngọn cỏ—lặng thênh mà còn.

Anaheim, 8/2026